

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1TdoVN/2/2018
Identifikačné číslo spisu: 9516100169
Dátum vydania rozhodnutia: 09.01.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Szabo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:9516100169.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z jeho predsedu JUDr. Petra Szaba a sudcov JUDr. Dany Wänkeovej a JUDr. Patrika Príbelského, PhD. v trestnej veci obvineného J. P. pre obzvlášť závažný zločin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1, ods. 4 písm. a) Tr. zák. na neverejnom zasadnutí konanom 9. januára 2019 v Bratislave o oznámení zaujatosti sudcom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. Štefanom Harabinom, takto

rozhodol:

Podľa § 32 ods. 1 Trestného poriadku sudca Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. Štefan Harabin je v y l ú č e n ý z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci proti obvinenému J. P. vedenej na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 2 TdoV/2/2018.

Odôvodnenie

V trestnej veci obvineného J. P., pre obzvlášť závažný zločin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1, ods. 4 písm. a) Tr. zák. bolo podané obvineným dovolanie proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). Vec bola predložená Najvyššiemu súdu 23. marca 2018 a bola pridelená na rozhodnutie päťčlennému senátu 2TdoV, ktorého členom je aj JUDr. Štefan Harabin.

Písomným podaním z 19. decembra 2018 člen senátu JUDr. Štefan Harabin oznámil svoju zaujatosť v danej veci dôvodiac tým, že z obsahu spisu vyplýva, že obvinený podal dovolanie prostredníctvom zvoleného obhajcu JUDr. Michala Mandzáka, ktorý ho zastupuje v disciplinárnom konaní vedenom pod sp. zn. 2Ds 6/2015 a v občiansko-právnom konaní o náhradu škody a nemajetkovej ujmy za nesprávny úradný postup predsedníčkou Najvyššieho súdu. Poukázal na skutočnosť, že z rovnakého dôvodu bol vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci proti obvinenému Ing. I. S., vedenej na Najvyššom súde pod sp. zn. 4Tost 26/2017 (uznesenie Najvyššieho súdu z 19. septembra 2017, sp. zn. 3Ndt/21/2017) a tiež na stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 17. júna 2014, uverejnenom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 115/2014. Navrhol preto, aby bol postupom podľa § 32 ods. 1 Tr. por. vylúčený z vykonávania úkonov v trestnej veci obvineného J. P., vedenej na Najvyššom súde pod sp. zn. 2TdoV/2/2018.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmal dôvodnosť oznámenej zaujatosti sudcu JUDr. Štefana Harabina a zistil, že je daný dôvod na jeho vylúčenie z vykonávania úkonov trestného konania v hore uvedenej trestnej veci.

Podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca (ďalej len „prísediaci“), prokurátor, policajt, probačný a mediálny úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník, asistent prokurátora a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

Podľa § 32 ods. 1 Trestného poriadku ak z dôvodov uvedených v § 31 ods. 1 oznámi svoju zaujatosť sudca alebo prísediaci, o vylúčení rozhodne nadriadený súd v senáte. O vylúčení sudcu odvolacieho súdu alebo dovolacieho súdu rozhodne iný senát tohto súdu, o vylúčení sudcu pre prípravné konanie rozhodne predseda senátu nadriadeného súdu. Ak sudca alebo prísediaci je vylúčený z dôvodov uvedených v § 31 ods. 2 alebo 3 nahradí ho iný sudca určený na zastupovanie rozvrhom práce; prísediaceho nahradí iný prísediaci podľa pokynu predsedu senátu. Ak z dôvodov uvedených v § 31 ods. 1, oznámi svoju zaujatosť probačný a mediálny úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník alebo asistent prokurátora alebo ak je taká pomocná osoba vylúčená z dôvodov uvedených v § 31 ods. 2 alebo 3, alebo ak z dôvodov uvedených v § 31 vznesie námietku zaujatosti takej osoby strana, o vylúčení rozhodne predseda senátu alebo v prípravnom konaní prokurátor, v ktorého veci je taká osoba činná. Ak z dôvodov uvedených § 31 ods. 1 oznámi svoju zaujatosť prokurátor, o vylúčení rozhodne bezprostredne nadriadený prokurátor. Ak z dôvodov uvedených v § 31 ods. 1 oznámi svoju zaujatosť policajt, o vylúčení rozhodne bezprostredne nadriadený tohto policajta; proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

Podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky: „Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky“.

Článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky priznané právo domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde v sebe zahŕňa aj právo na nestranného sudcu. Nestrannosťou treba rozumieť absenciu predsudkov alebo predpojatosti (absenciu objektivity).

Nestrannosť je potrebné skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, čo znamená, že je potrebné zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad a z objektívneho hľadiska nestrannosti, teda potreba zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkoľvek pochybnosti v danom smere.

V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti sa nestrannosť sudcu prezumuje až do predloženia dôkazu o opaku (Piersack v. Belgicko - rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 1. októbra 1982). Objektívna nestrannosť sa posudzuje podľa vonkajších objektívnych skutočností. Platí pritom tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký objektívne javiť v očiach strán. Objektívne hľadisko je založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akejkoľvek legitímnej pochybnosti o zaujatosti sudcu. Spravodlivosť nielenže má byť vykonaná, ale sa musí aj javiť, že je vykonaná (Delcourt v. Belgicko - rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo 17. januára 1970). V prípade, ak sa vecnými a relevantnými argumentmi zistí danosť predsudkov alebo predpojatosti u konajúceho sudcu, potom je nevyhnutné vysloviť, že sú dané predpoklady na zaujaté konanie a rozhodovanie, a tým existencia dôvodu či dôvodov na jeho vylúčenie.

Rozhodnutie o vylúčení sudcu z dôvodov uvedených v § 31 Trestného poriadku predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nesmie byť nikto odňatý svojmu zákonnému sudcovi s tým, že príslušnosť sudcu aj súdu ustanoví zákon. Sudcu preto možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania v pridelenej

veci iba celkom výnimočne, a to iba zo závažných zákonných dôvodov uvedených v § 31 Trestného poriadku, ktoré sudcovi bránia rozhodovať v súlade so zákonom objektívne a nezaujato.

Konkrétne dôvody, pre ktoré je sudca vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania, sú uvedené v ustanoveniach § 31 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Trestného poriadku.

Z oznámeného návrhu sudcu na vylúčenie a z predloženého spisu nevyplývajú dôvody na vylúčenie predsedu senátu JUDr. Štefana Harabina v zmysle § 31 ods. 2, ods. 3 Trestného poriadku, a preto Najvyšší súd upriamil pozornosť na skúmanie dôvodov na jeho vylúčenie podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodu pochybností o nezaujatosti pre jeho pomer k obhajcovi. Pomerom sudcu k osobám uvedeným v § 31 ods. 1 Trestného poriadku sa rozumie jeho vzťah k niektorej z uvedených osôb, ktorý môže vyvolať pochybnosti o nezaujatosti sudcu. Takýto vzťah môže spočívať najmä v príbuzenskom a rodinnom pomere osoby sudcu k niektorej z osôb uvedených v § 31 ods. 1 Trestného poriadku, ďalej môže ísť o priateľstvo, či kamarátstvo, resp. negatívny vzťah.

Za danej situácie je nevyhnutné konštatovať, že reálne existujú okolnosti odôvodňujúce pochybnosť o nezaujatosti sudcu vzhľadom na osobné vzťahy sudcu JUDr. Štefana Harabina k obhajcovi JUDr. Michalovi Mandzákovi, najmä od udelenia plnej moci a vytvoreného vzťahu dôvery, vzájomného stretávania a priateľstva, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca JUDr. Štefan Harabin je nezaujatý.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dodáva, že cieľom vylúčenia sudcu z vykonávania úkonov trestného konania v konkrétnej veci je zabezpečenie realizácie práva účastníkov konania na spravodlivé konanie pred nezávislým a nestranným súdom tak, ako to vyplýva z ustanovenia čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

„Nestrannosť“ znamená absenciu predsudku (t. j. neodôvodnenie záporného postoja) alebo zaujatosti (t. j. nie nestranného posudzovania). Jej existenciu alebo neexistenciu možno zisťovať podľa subjektívneho prístupu, ktorý spočíva v zistení osobného presvedčenia alebo správania sudcu v konkrétnom prípade a objektívneho prístupu (testu), ktorý znamená zistenie, či tento konkrétny sudca v konkrétnej veci poskytuje dostatočné záruky na vylúčenie akejkoľvek odôvodnenej pochybnosti o jeho nestrannosti v zmysle pravidla, že sudca nielenže musí byť nestranný, ale takým sa musí javiť aj navonok. Ak sú prítomné skutočnosti, ktoré môžu odôvodnene viesť k pochybnostiam o jeho nestrannosti, treba sudcu považovať za vylúčeného z vykonávania úkonov v danej veci.

Pomer, resp. vzťah dvoch osôb je vzájomným vnútorným psychickým vzťahom, ktorý sa môže, ale nemusí prejaviť navonok. Je nepochybne rozdiel medzi situáciou, keď trvá vzťah sudcu - obvineného a jeho obhajcu a situáciou, keď už takýto vzťah bol ukončený.

Ak disciplinárne stíhaného sudcu zastupuje v jeho disciplinárnom konaní ten istý obhajca, ktorý zastupuje obvineného v trestnej veci, ktorú má tento sudca prejednať a rozhodnúť, ide o okolnosť, ktorá najmä z hľadiska objektívneho testu nestrannosti v zmysle § 31 ods. 1 Trestného poriadku vyvoláva opodstatnenú pochybnosť o schopnosti procesne činného sudcu nestranne a nezaujato konať a rozhodnúť trestnú vec, v ktorej obvineného zastupuje ten istý obhajca, pretože takýto vzťah prekračuje profesionálny vzťah sudcu a obhajcu. Nestrannosť sudcu pre jeho pomer (vzťah) k obhajcovi v zmysle § 31 ods. 1 Trestného poriadku spochybňuje z hľadiska objektívneho testu nestrannosti okolnosť, že sudca a obhajca sú v inom trestnom (disciplinárnom) konaní v pozícii klient - obhajca. (Primerane - Stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 17. júna 2014 č. 115/2014).

Vzhľadom na uvedené, keďže boli splnené podmienky pre vylúčenie sudcu JUDr. Štefana Harabina z vykonávania úkonov trestného konania podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol postupom podľa § 32 ods. 1 Tr. por. o jeho vylúčení.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.